Cena 2.000 Mk. Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

PRENUMERATA WYNOSI:
w Kaliszu miesięcznie 35.000 Mk.
Z odnoszeniem do domu 45.000 Mk.
Na prowincji z przesyłką pocztową . . . . 45.000 Mk.
Zagranicą . . . . 90.000 Mk.
Cena pojed. egzemplarza 2.000 Mk.

GAZETA KALISKA

Pismo codzienne, polityczne, społeczne i ekonomiczne.

CENA OGŁOSZEŃ:
Za 1 wiersz milim. lub jego miejsce na str. 1. 2. 3. mk. 2.000.
Nekrologi 2.000 mk. zwyczajne 1.000 mk.
ADRES REDAKCJI i ADMINISTRACJI.
Kalisz, Al. Józefiny 1. Tel. № 91.
Otwarta od 9—12 od 2—6 po poł.

№ 220 (7555) Sobota, dnia 29 Września 1923 r Rok XXXI

TELEGRAMY.

Polska otrzyma 50 mil. dolarów pożyczki.

Wszelkie przygotowania do otwarcia Banku Emisyjnego ukończone.

Co mówi Minister Kucharski o swojej podróży do Paryża i Londynu.

WARSZAWA, 28.9 (Tel. wł.) Chcąc położyć kres wszelkiego rodzaju domysłom i plotkom na temat celów i wyników ostatniej swej podróży do Paryża i Londynu, Minister skarbu p. Wł. Kucharski zorganizował wczoraj przed wieczorem konferencję prasową, na której udzielił wyczerpujących wyjaśnień na temat powyższy.

Stwierdziwszy na wstępie, że kwestji naprawy skarbu nie można traktować epizodami, lecz wszelkie zamierzenia w tym względzie stanowić muszą jednolitą całość, p. Minister podkreślił, iż z działalności swej nigdy nie myślał czynić tajemnicy, tak samo jak nie chciał taić przed światem, że Polska potrzebuje pomocy materjalnej. Uzyskanie tej pomocy było celem wyjazdu p. Ministra do Paryża i Londynu, w której podróży towarzyszył mu senator Hammerling jako doradca nader cenny, a przytem tak dalece bezinteresowny, że nawet podróż tę odbył na koszt własny.

W Paryżu p. Minister przedsięwziął starania w kierunku zapewnienia ewentualnego poparcia dla polskiego Banku Emisyjnego. Bank ten będzie miał charakter prywatny, gdyż tylko 25 proc. akcji znajdować się będzie w ręku rządu, zaś pozostałe 75 proc. w rękach prywatnych osób wyłącznie z pośród obywateli polskich. Subskrypcja akcji Banku emisyjnego ogłoszona będzie niebawem i nie ulega żadnej wątpliwości, iż będzie w kraju całkowicie pokryta. Dla uniknięcia jednak możliwej zwłoki należało znaleźć kogoś, ktoby na możliwie najdogodniejszych warunkach brakującą sumę tymczasowo pokrył. Minister zwrócił się do grupy Morgana i pozyskał ją dla swoich celów na nieprawdopodobnie wprost świetnych warunkach. Grupa ta bowiem nie staje się przez to właścicielką ani jednej akcji polskiego Banku emisyjnego, lecz wystąpi w charakterze wierzyciela, przyczem w miarę stopniowego wykupu akcji przez obywateli polskich, pobierać będzie procent w wysokości 2 proc. przy terminie jednomiesięcznym, 2 i pół proc. przy terminie 3-miesięcznym i 3½ procent przy terminie 6-miesięcznym. Termin anulowania wszystkich akcji ustalono na 4 lata. Z danych powyższych wynika — co p. Minister z naciskiem podkreślił — że niema tu mowy o tem, aby Bank emisyjny dostać się miał w ręce jakiejkolwiek zagranicznej grupy finansowej. Zarazem wykluczone jest udzielenie wzamian jakiejkolwiek komisji.

Cały plan powyższy został już definitywnie przeprowadzony, tak, że gdyby zaszła potrzeba powołania do życia Banku emisyjnego choćby jutro, rząd jest do tego przygotowany. A mimo to Bank ten pozostanie zawsze instytucją narodową, polską.

Co się tyczy wysokości kapitału akcyjnego, to zdaniem najkopententniejszych czynników zagranicznych nie powinien on w Polsce wynosić więcej niż 150 miljonów franków złotych czyli szwajcarskich. Jednakże powołana przez rząd specjalna komisja ekonomiczno-finansowa, złożona z najlepszych polskich ekspertów, ustali czy nie dałoby się kapitału tego podnieść do wysokości 200 miljonów bez uszczerbku dla interesów kraju, gdyż nie możemy sobie pozwolić, aby zbyt znaczne kapitały spoczywały nieruchomo w piwnicach Banku. Rząd na pokrycie swego udziału w wysokości 25 proc. posiada dostateczny zapas w Skarbie narodowym, który wedle parytetu złota wynosi 125 miljonów franków złotych.

W Londynie p. Minister rokował w sprawie pożyczki na pokrycie deficytu budżetowego. Ponieważ rynek finansowy angielski zaczyna się poważnie interesować Polską, przeto p. Minister uważał, iż jest sukcesem nietylko finansowym, ale i politycznym zyskać dla Polski życzliwość nieżyczliwego dotąd kapitału angielkiego. I w tym kierunku rokowania dały najpomyślniejsze wyniki i Polska zapewnioną ma pożyczkę długoterminową w wysokości 50 miljonów dolarów ze strony grupy najpoważniejszej, aczkolwiek niemającej nic wspólnego z grupą londyńską Rotschilda. Warunki tej pożyczki wyrażają się w 7½ — 9½ procent bez jakichkolwiek zastawów w postaci ceł, monopolów itp. Szczegóły tej pożyczki są obecnie ustalane i układy w najbliższym już czasie zostaną doprowadzone pomyślnie do końca.

Przy sposobności tej p. Minister kategorycznie zaprzecza pogłoskom, jakoby z tytułu pośrednictwa miano komukolwiek wypłacić prowizję choćby w najmniejszej kwocie i to zarówno przy układzie paryskim jak i londyńskim.

W końcu poruszył p. Minister sprawę doradcy finansowego p. Hiltona Younga, nadmieniając, że projekt ten wyszedł ze strony poprzedniego rządu, jednakże uważać go należy za bardzo trafny. P. Young, b. wiceminister skarbu w gabinecie Lloyd Georgea, członek tajnej Rady królewskiej, cieszy się najwyższą powagą w ang. sferach rządowych. Oświadczył on ministrowi Kucharskiemu, że pragnie być jego doradcą—przyjacielem.

Półtoragodzinne wywody swoje p. Minister zakończył słowami: „Gotów jestem poddać się wszelkiej krytyce czy zrobiłem dobrze czy źle, bo zresztą i tak poddany jej zostanie w momencie ostatecznego zaakceptowania ze strony naszych ciał ustawodawczych.

Senat o ustawie uposażeniowej.

WARSZAWA, 28.9 (Tel. wł.). Na wstępie wczorajszego posiedzenia Senatu sen. Woźnicki, Posner, Dobrucki (grupa Dąbskiego) i Banaszak (N.P.R.) wnieśli interpelację w sprawie programu gospodarczego i finansowego Rządu i w sprawie pożyczki zagranicznej.

Przystąpiono do dalszych obrad nad ustawami o uposażeniu urzędników i o zaopatrzeniu emerytalnem.

Sprawozdawca sen. Buzek, stwierdza, że poprawki zgłoszone zmierzają przeważnie do większego obciążenia skarbu. Dotyczy to specjalnie wniosku sen. Woźnickiego, ażeby na dzień 1 października ustanowić mnożną nie 11.600, lecz 16.400. W takim razie pensje urzędników wynosiłyby znacznie więcej niż pensje przedwojenne, gdy tymczasem przy mnożnej 11.600—pensje urzędników niższych zbliżyły się do normy przedwojennej.

Co się tyczy poprawki sen. Krzyżanowskiego o posuwanie o jeden szczebel oficerów mających wyższe wykształcenie, to ponieważ wyższe sfery wojskowe popierają takie żądanie, referent oświadcza się za tą poprawką.

Przystąpiono do głosowania. W zwykłem głosowaniu odrzucono wszystkie poprawki do pierwszych artykułów kilkunastu. Między innemi odrzucono poprawkę sen. Thuliego do art. 5, która domaga się aby 16 każdego miesiąca wypłacano dodatek drożyźniany, jeżeli drożyzna w drugiej połowie poprzedniego miesiąca wzrosła więcej niż 10 proc., gdy tymczasem komisja Senatu proponuje 15 proc. Taksamo odrzucono wniosek sen. Woźnickiego o mnożną 16.400 zamiast 11.600. Następnie w imieniu głosowaniu odrzucono poprawkę sen. Woźnickiego do art. 10, która domagała się wzrotu całkowitej opłaty szkolnej za dzieci, uczęszczające do szkół średnich prywatnych z powodu niemożności umieszczenia ich w zakładzie państwowym. Projekt komisji uwzględnia te koszta tylko w wysokości przeciętnego kosztu nauczania w szkole państwowej.

Przyjęto dwie poprawki sen. Adelmana, mianowicie w art. 21, podwyższono kwotę, jaką otrzymują wyżsi funkcjonarjusze policji na umundurowanie.

Dalej przyjęto poprawkę sen. Krzyżanowskiego dotyczącą posunięcia w szczeblu wojskowych, posiadających wyższe wykształcenie. Pozostałe poprawki odrzucono. Całą ustawę przyjęto wraz z rezolucjami.

Przystąpiono do ustawy emerytalnej. Po końcowem przemówieniu sprawozdawcy sen. Buzka, przyjęto poprawkę sen. Białego do art. 19, która umożliwia emerytom, którzy wysłużyli lat 35, przyjmowanie płatnej posady w samorządach; dalej przyjęto poprawki tegoż posła do art. 37 i 50, ażeby czas obowiązkowej służby wojskowej, oraz studjów wyższych wliczany był do wysługi emerytalnej dopiero po ukończeniu 10 lat służby cywilno państwowej i analogicznie dla wojska.

Przyjęto w końcu poprawkę sen. Thulliego do art. 20, ażeby zamiast art. 20 według wniosku komisji senackiej przyjąć brzmienie ustępu 2 i 3 art. 13 projektu sejmowego. Ustępy te brzmią: „Na czas trwania wyjątkowych warunków ekonomicznych otrzymuje ponadto emeryt na żonę dodatek ustanowiony w ust. 1 i 2 art. 4 stawy o uposażeniu funkcj. państw. i wojską, wzgld. w ustaw. o uposażeniu sędziów i prokuratorów. W wyjątkowych na szczególne uwzględnienie zasługujących wypadkach może właściwa władza naczelna za zgodą ministra skarbu przyznać emerytowi również dodatek na jedno dziecko“.

Następnie przyjęto całą ustawę wraz z poprawkami.

Następne posiedzenie senatu ze względu na interpelację p. Woźnickiego odbędzie się w czasie najbliższego posiedzenia Sejmu, przypuszczalnie 10 października.

Jesienna sesja sejmowa.

WARSZAWA, 28.9. (Tel. wł.). W kołach senatorskich zapewniają, że otwarcie jesiennej sesji Sejmu nastąpi w pierwszej połowie przyszłego miesiąca. Według wszelkiego prawdopodobieństwa, pierwsze posiedzenie odbędzie się dnia 9 października.

Aresztowania w Petersburgu.

WARSZAWA, 28.9. (Tel. wł.). Według doniesień z Petersburga, jednej z ubiegłych nocy „czerezwyczajka" dokonała tam masowych aresztowań pośród robotników fabrycznych, a także wśród inteligencji wolnych zawodów.

Z RADY MINISTRÓW.

WARSZAWA 28. (Pat) Rada ministrów na posiedzeniu w dn. 27 b.m. uchwaliła na wniosek Min. S. Zagr. zniesienie wydziału informacyjnego M. S. Z. z równoczesnem przekazaniem jego agend innym wydziałom tegoż Ministerstwa. Wniosek Min. Reform Rolnych w przedmiocie parcelacji t. zw. popówek projekt ustawy w przedmiocie kosztów sądowych i opłat w g. śląskiej części województwa śląskiego wniosek p. kierownika min. zdrowia publ. w przedmiocie dyet i kosztów podróży lekarzy, występujących w charakterze rzeczoznawców sądowych na terenie województw Poznańskiego, Pomorskiego i g. śląskiej części województwa śląskiego. Projekt rozporządzenia w przedmiocie zmian w postępowaniu o opodatkowaniu spirytusu na obszarze całego państwa. Na wniosek M. Kolei Żelaz. 2 rozporządzenia w przedmiocie wymagrodzenia godzinnego dla drużyn parowozowych i konduktorskich za czas spędzony w służbie przy pociągach. Następnie Rada Min. zajmowała się sprawą przyjazdu do Polski angielskiego eksperta finansowego p. Hiltona Younga. W końcu Rad Min. przedyskutowała cały szereg projektów ustaw wniesionych do Sejmu przez rząd poprzedni.

Stan wyjątkowy w całych Niemczech.

BERLIN 28 (Pat). Dzienniki donoszą, że nawieść o zamianowaniu Kahra gen. państwowym komisarzem w Bawarji, zebrał się o północy gabinet Rzeszy na nadzwyczajną naradę. Oprócz innych zarządzeń uchwalono ogłosić stan wyjątkowy w całem państwie. Władza wykonawcza przeszła w ręce ministra Reichswery. Zdrada stanu i sabotaż będą karane śmiercią. Co do nominacji Kahra, który jest obecnie faktycznym prezydentem Bawarji, to on sam jak powiadają, rezerwuje jedynie miejsce dla ks. Ruprechta. Kahr jest jawnym zwolennikiem separatystów monarchistycznych i fanatycznym przeciwnikiem lewicy. Między Kahrem a Heutlerem i Ludendorfem odbywały się już w ostatnich czasach rozmaite narady. Jak mówią, gabinet ministrów bawarskich pragnie użyć Kahra za narzędzie przeciw knowaniom nacjonalistów. Należy się jednak obawiać, że Kahr nie będzie zwalczać nacjonalizmu, lecz dojdzie do porozumienia z nacjonalistami zwłaszcza jeżeli oni uznają kandydaturę Wittelsbacha na niemiecki tron cesarski.

Ewakuacja Korfu.

RZYM 28. (Pat). Ewakuacja Korfu została całkowicie ukończona. Wyspę oddano władzom greckim. Wśród ludności panuje spokój.

Śmierć lotnika.

TORUŃ, 28. PAT. Wczoraj w południe spadł tu ze znacznej wysokości samolot przyczem pilot kapral Dutkowski poniósł śmierć na miejscu. Por. obserwator Pokorny doznał lekkich tylko obrażeń.

Potrącanie podatku dochodowego.

WARSZAWA 28. (Pat). Poczynając od 30 b.m. obowiązywać będzie nowy sposób potrącenia podatku dochodowego od uposażeń służbowych emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę. Min. Skarbu rozesłało obecnie do wszystkich urzędów państwowych rozporządzenie p. min. skarbu z dn. 21 b.m. w sprawie potrąceń podatku dochodowego od uposażeń służbowych od 30 b.m. począwszy. W myśl tego rozporządzenia przy potrącaniu podatku dochodowego od uposażeń służbowych i emerytur należy stosować te stopę procentową, jaka przypadła od kwoty otrzymanej przez tutem uposażenia, czy emerytury w dn. 1 lipca b.r., o ile chodzi o płace otrzymane z góry, względnie 30 czerwca b.r., o ile chodzi o tego rodzaju wynagrodzenia płatne z dołu. Tyczy się to również dodatku drożyźnianego, wypłaconego w ciągu miesiąca. Pobranie różnicy między sumą należności podatku ustalonego powyższem rozporządzeniem, a podatku dochodowego przypadającego do zapłaty w myśl postanowienia ustawy o państwowym podatku dochodowym, odracza się. Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dn. 30 b.m. i obowiązuje na obszarze działania ustawy o państwowym podatku dochodowym.

Stan oblężenia w Bułgarji.

MONACHJUM. 28. (Pat). W Bawarji ogłoszony został stan oblężenia. Bawarska rada ministrów zamianowała b. prezysa rady min. Kahra komisarzem państwowym dla Bawarji. Uposażonoo go zarazem w specjalne pełnomocnictwa. Specjalne rozporządzenie rządu zawiesza czasowo szereg ważnych swobód konstytucyjnych, ograniczając swobodę osobistą, wolność prasy i powierza komisarzowi władzę wykonawczą u Poważniająca go do odwoływania się do pomocy sił zbrojnych. Nominacja Kahra wybitnego seperatysty bawarskiego i skrajnego monarchisty wywołała w kołach socjaldemokratycznych i demokratycznych w Monachjum żywe zaniepokojenie.

Komuniści w Bułgarji

SOFJA 28. (Pat) Ruchy rewolucyjne wywołane przez komunistów zdają się dobiegać końca. W niektórych okolicach kraju zostały one zlikwidowane. Powstańcy w wielu wypadkach opuszczają swych przywódców i poddają się władzom. Zeznają oni, że zostali oni wciągnięci do ruchu rewolucyjnego przemocą. Wobec tego, iż kilku z pośród przywódców komunistycznych usiłowało przekroczyć granicę w celu przedostania się na terytorjum państwa ościennego, przedsięwzięto środki mające na celu zapobieżenie podobnym wypadkom.

Sprawa Rulski-Weiss.

WARSZAWA 28. (Pat). Wczoraj zaczęła się przed sądem warszawskim rozprawa o głośną w swoim czasie olbrzymią defraudację w Banku Handlowym. Oskarżeni są b. urzędnicy tego banku. Jerzy Weiss i Piotr Rul. Po odczytaniu aktu oskarżenia obaj oskarżeni przyznali się do winy.

Synod djecezjalny.

KRAKÓW 28. (Pat). Zjechali się do Krakowa z diecezji krakowskiej dla wzięcia udziału w 3 dniowym synodzie diecezji którego przedmiotem obrad będzie całokształt spraw tejże diecezji. Jest to pierwszy synod od 1711 roku w diecezji krakowskiej. W obradach bierze udział 140 duchownych. Wczoraj po godz. 8 rano przybył do katedry ks. biskup Sapieha Po uroczystej mszy odbyła się pierwsza plenarna kongregacja synodalna. Ks. biskup Sapieha wygłosił dłuższe przemówienie w którem wskazał na wielkie znaczenie ustawodawstwa synodalnego dla życia religijnego i społecznego. Na otwarcie synodu odczytano pismo O. Świętego z błogosławieństwem, orędzie ks. biskupa Sapiehy na otwarcie synodu oraz nominacje na urzędy tegoż synodu. Poczem uczestnicy udali się do gmachu seminar. duchownego, gdzie pod przewodnictwem lks. biskupa Sapiehy obradowano nad rezolucjami, opracowane przez komisje przedsynodalne.

Kapitulacja Niemiec.

BERLIN 28. (Pat). B. W. donosi: Proklamacja do narodu niemieckiego podpisana przez prezydenta Rzeszy i wszystkich członków gabinetu Rzeszy brzmi: Dnia 11 stycznia r.b. wojska belgijskie i francuskie wbrew prawu, wbrew traktatowi, obsadziły niemieckie terytorjum zagłębia Ruhry. Od tego czasu mieszkańcy terytorjum Ruhry i Nadrenji muszą znosić najwyższe cierpienia. (W tym miejscu odezwa wylicza rzekome uciemiężenia ludności.) Dawna produkcja obszaru Nadrenji i Ruhry ustała. Życie gospodarcze w Niemczech obumarło i wykazuje rozprężenie, grozi poważnem i wielkiem niebezpieczeństwem, że w razie dalszego trwania Niemiec na dotychczasowej drodze nie możliwem będzie stworzenie uporządkowanej waluty i podtrzymania życia gospodarczego, a przez to i zabezpieczenia egzystencji narodu. Niebezpieczeństwo to musi być zażegnane w interesie przyszłości Niemiec, w interesie ludności Rzeszy i w interesie Nadrenji. Aby utrzymać życie narodu i życie państwa stajemy dziś wobec nieugiętej konieczności przerwania walki. Wiemy, że tem samem wymagamy od mieszkańców obsadzonego terytorjum jeszcze większych cierpień moralnych aniżeli dotychczas. Najgłówniejszem zadaniem rządu, będzie starać się o to, aby więźniowie byli zwolnieni i wydaleni obywatele powrócili do swoich domów. Niemcy oświadczają gotowość poniesienia jaknajwiększych ofiar materjalnych na rzecz wolności obywateli niemieckich. Wolność ta jednak nie jest dla nas przedmiotem rokowań i handlu su zamiernego. Prezydent Rzeszy i rządRzeszy zapewnia niniejszem naród niemiecki i świat cały, że nie zgodzi się nigdy na żaden układ, który bodajby naj mniejszą cząstkę ziemi niemieckiej oderwał od Rzeszy. W rękach mocarstw okupacyjnych i ich sprzymierzeńców leży czy przez uznanie tego pojdą Niemiec pragną oni przyznać czy też przez odrzucenie tegoż pokoju spowodować te wszystkie skutki, które musiałyby wystąpić w stosunkach międzynarodowych. Wzywamy naród niemiecki, aby w nadchodzącym okresie najcięższej duchowej i materjalnej próby pozostał solidarnym. Tylko w ten sposób uniecestwimy wielkie zamiary rozbicia uRzeszy, tylko w ten sposób utrzymamy państwo i życie narodu, tylko w ten sposób odzyskana wolność będzie naszem nie prze dawnionem prawem.

GIEŁDA WARSZAWSKA.	
New-Jork	318000
Londyn	1,454,000
Niemcy	0,0210
Paryż	19,900
Szwajcarja	56,000

Regaty Powszechne w Warszawie.

W ubiegłą niedzielę, dn. 23 bm., odbyły się w Warszawie tz. regaty powszechne urządzone staraniem Wioślarskiego Klubu Wojskowego w Warszawie przy udziale przedstawicieli Ministerstw, władz miejskich i warszawskich klubów wioślarskich. Ponieważ w regatach tych oprócz statków, wyłącznie rasowych jak łodzie klubowe i jachty żaglowe przyjmowały udział wszelkiego rodzaju środki lokomocji na rzece Wiśle, regaty te nazwano słusznie powszechnymi i z tego powodu cieszyły się one niezwykłem zainteresowaniem wśród szerokich sfer stolicy. Protektorem regat był prezydent m. Warszawy, Jabłoński, prezesem, prezes Ligi Żeglugi Polskiej adw. Weydel.

Program regat był następujący: 1) łodzie żaglowe policji państwowej przyczem pierwszy przybył do mety st. poster. Wasowski; 2) łodzie tz. pychowe PP. (startowało 5 łodzi) pierwszy posterunkowy Poddubny i 3) w biegu skulingów (W. T. W. i W. K. W.) pierwszy stanął u mety por. A. Osiecimski z W.T.W.; 4) w biegu półbąków wygrał p. Hofman z W. K. W.; 5) w biegu czwórek rasowych wygrała osada W. T. W. z p. Majewskim na czele; Niezwykle interesujące były zawody jachtów sportowych w których palmę pierwszeństwa za biegi i lawirowanie otrzymali kapitan Ostrowski major Osiecki i kapitan Wolski.

W biegu tz. łodzi przemysłowych (żaglowce przewoźników) pierwszą przyszła łódź p. Fondalińskiego; W biegach pychówek i retmanek nagrody otrzymali pp. Przybyłkowski i Urbański.

Wbiegu łodzi motorowych pierwszą nagrodę dostała łódź „Grodno" baonu saperów w Modlinie.

Ostatnim numerem programu była przeprawa pontonami, przyczem pierwszy przybył pon ton 8-go pułku saperów pod dowództwem kpr. Mindykowskiego.

Zwycięscy otrzymali oprócz żetonów i dyplomów nagrody w przedmiotach cennych. Pogoda dopisała najzupełniej.

Członek Komitetu Regat Powszechnych prezes Pol. Zw. Tow. Wioślarskich otrzymał od Woj. Klubu Wioślarskiego z powodu regat powyższych pismo treści następującej: „Szczgodny Panie Prezesie! Wimieniu komitetu „Powszechnych Regat na Wiśle" pod Warszawą, pozwalamy sobie złożyć Szczgodnemu Panu Prezesowi nasze najgłębsze podziękowanie za przesłane ciepłe słowa uznania za podjętą pracę oraz za pozdrowienia dla komitetu Regat. Załujemy naj serdeczniej, że przy tych pierwszych najszczerzej demokratycznie pomyślanych i przeprowadzonych zawodach wioślarskich, musiało braknąć Szczgodnego Pana Prezesa—tej Duszy Wioślarstwa Polskiego. Zechciej Pan przyjąć wyrazy głębokiej czci i poważania. (pod.) Prezes Z. Dzieduchowski pułkownik. Sekretarz Trzepałko porucznik".

Warszawa, 25 września 1923 r.

Z Rady Miejskiej.

W czwartek, 27 b.m., odbyło się posiedzenie Rady Miejskiej, które otworzył wice-prezes Rady prof. Michalski, zamiast o godz. 7, jak było zapowiedziane, o godz. 8 m. 45, gdyż brakowało jednego radnego do prawomocności uchwały, po którego prezydjum posłało delegację wraz z dorożką i dopiero po przybyciu chorego radnego rozpoczęto posiedzenie, ale za to radny Kubik opuścił zebranie, co przez prezydjum uznane zostało za wysoce nielojalne stanowisko obywatelskie, gdyż radny Kubik wiedział dobrze że ma być uchwalana pożyczka na kupno motoru i generatora do elektrowni miejskiej, wskutek czego przewodniczący zaznaczył, iż prawdopodobnie uchwały tej powziąć nie będzie można, jednakże po wysłuchaniu wywodów pp. radnych: dr. Koszutskiego, prezesa Młynarskiego i pastora Wendego postanowiono sprawę pożyczki rozpatrywać i po uchwaleniu wysłać uchwałę zo zatwierdzenia z odpowiednim umotywowaniem.

Po odczytaniu przez sekretarza Rady rad. Dancygera protokułu z poprzedniego posiedzenia i zatwierdzeniu takowego przewodniczący zakomunikował, iż dopiero dziś jest w możności powiadomić Radę o rezygnacji p. radnej Bohowiczowej z mandatu radnego, gdyż odpowiednie pismo było skierowane na ręce pastora Wendego, który przez dłuższy czas nie był obecny w Kaliszu.

Jednocześnie prof. Michalski komunikuje, Magistrat wystąpił z prośbą do Prezesa Sądu Okręgowego o przeprowadzenie wyborów uzu

pełniających i wyznaczenie komisarza wyborczego i jest wiadomość, iż wybory są zarządzone i odbędą się za kilka tygodni, a komisarzem wyborczym wyznaczony został p. Sędzia Baciarelli

Przechodząc następnie do porządku dziennego zabiera głos wiceprezydent Szarras i prosi o uchwalenie zaciągnięcia w P. K. O. i od Skarbu Państwa Polskiego pożyczki w ogólnej sumie półtora miljarda mk. na kupno drugiego motoru Diesla i generatora do Elektrowni Miejskiej, oraz udzielenia Skarbowi Państwa Polskiego względnie bankom odpowiedniego zabezpieczenia na majątku miejskim, ponieważ poprzednia uchwała nieodpowiadała warunkom P.K.O.

Po krótkiej dyskusji Rada Miejska uchwaliła po raz piąty zaciągnąć wymienioną pożyczkę

Na tem przewodniczący zamknął posiedzenie zarządzając kilkuminutową przerwę.

Po przerwie przewodniczący otworzył drugie posiedzenie przy tejże samej liczbie radnych i członków Magistratu.

Po odczytaniu i zatwierdzeniu protokułu z poprzedniego posiedzenia bez dyskusji uchwalono powtórnie zaciągnąć pożyczkę w sumie półtora miljarda marek na kupno motoru i generatora do Elektrowni Miejskiej.

Przechodząc do następnego punktu porządku dziennego żabiera głos ławnik p. Moreau i komunikuje o podwyższeniu taryfy kolejowej od 1 października o 100 procent prosi w imieniu Magistratu o podwyższenie podatku ładunkowego również o 100 proc.

Wnioskowi temu jest przeciwny radny Cieślak, gdyż uważa, że to wytworzy nową drożyznę, co przy stworzeniu komitetu do walki z drożyzną nie jest wskazane, w odpowiedzi na to radny Kwiatkowski zaznacza, iż dziwi się rad. Cieślakowi, iż protestuje przeciwko podwyższeniu podatku, a jego stronnictwo (Ch. D.) w Sejmie uchwala podwyższanie taryfy kolejowej.

Po krótkiej polemice uchwalono podwyższyć podatek ładunkowy o 100 proc. tj. na 2560 od 100 kg. ładunku zwykłego i na 6400 za 100 kg. ładunku pospiesznego.

Następnie p. wice-prezydent Szarras odczytując art. 29 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych prosi o uchwalenie pobierania zaliczki 1 miesięcznej wartości wypalonego gazu i 2-u miesięcznej wartości zużytego prądu z tem, iż od zaliczki tej wolni są urzędnicy i instytucje społeczne i rządowe, zwrot zaś tej zaliczki dokonywać się ma po 10 proc. miesięcznie począwszy od stycznia 1924 r.

Projekt ten wywołał nadzwyczaj ożywiona dyskusię i spotkał się ze sprzeciwem większości radnych, skutkiem czego na wniosek radnego Dancygera odłożony został do następnego posiedzenia, gdyż bez zastanowienia nikt by nie mógł za nim głosować.

Na wniosek kilku radnych posiedzenie z powodu spóźnionej pory zostało o gdz. 11 przerwane i resztę spraw jak likwidacja szpitala żydowskiego i straży bezpieczeństwa zostały odłożone do następnego posiedzenia

B. S.

ś. † p.

STANISŁAW

SKRUDZIŃSKI

b. Adwokat i b. Prokurator Sądu Okręgowego w Kaliszu

po długich i ciężkich cierpieniach zmarł 27 września 1923 r. przeżywszy lat 53.

Nabożeństwo żałobne odbędzie się 29 września 1923 roku w kościele św. Mikołaja o godz. 9 rano.

Wyprowadzenie zwłok z tegoż kościoła na cmentarz Tyniecki nastąpi w tym że dniu o godz. 4 po południu.

Na smutne te obrzędy zapraszają

1917 **Żona i Rodzina.**

ś. † p.

Edmund Mader

CHEMIK

ur. dn. 15 lipca 1869 r., po długich i ciężkich cierpieniach opatrzony św. Sakramentami zmarł dnia 26 września 1923 r.

Wyprowadzenie zwłok z kaplicy przy kościele św. Mikołaja na cmentarz Tyniecki nastąpi dn. 28 września 1923 roku o godz 4½ pp. Na smutny ten obrzęd przyjaciół, życzliwych i znajomych zaprasza

Rodzina.

1891

Wszystkim, którzy wzięli udział w oddaniu ostatnich posług

ś. † p.

Stefanowi Borowskiemu,

a w szczególności ks. prefektowi Kalinowskiemu i ks. kanonikowi Mężnickiemu oraz kolegom składa serdeczne Bóg zapłać

Rodzina. 1920

KRONIKA.

Miejscowa.

— OSOBISTE. Dowiadujemy się, że ks. kanonik Bliziński z Liskowa od 1-go października rb. obejmuje urząd Inspektora Opieki Społecznej na Rzeczpospolitą w randze IV kategorji.

— OSOBISTE. JM. Rektor Uniwersytetu Wileńskiego bawił w dn. 27 bm., tj. w czwartek w Kaliszu.

— POŚWIĘCENIE GIMNAZJUM ŻEŃSKIEGO im. Anny Jagielonki odbędzie się w niedzielę dn. 30 bm. o godz. 12-ej w południe.

— ZGON. W Kaliszu w dn. 27 bm. po długiej i ciężkiej chorobie zmarł ś. p. Stanisław Skrudziński, długoletni adwokat łódzki, ostatnio b. prokurator Sądu Okręgowego w Kaliszu.

— PODWYŻSZENIE TARYF KOLEJOW.

W Nr. 94 „Dz. Ustaw" umieszczone zostało rozporządzenie ministra kolei żelaznych o podwyższeniu od 1 października rb. ttaryfy osobowej i bagażowej o 100 proc. na kolejach Państwowych. Dla przykładu podwyżki podajemy ceny biletów z Kalisza do Warszawy: pociągi zwyczajne: klasa I — 581.800 mk., II — 387,900 m., III — 194.000 mk., pociągi pospieszne kl. I — 872.700 mk., klasa II—581.800 mk.

— PRZEWODNICZĄCY KOMISJI SZACUNKOWEJ do spraw podatku przemysłowego na okręg kaliski na mocy artykułu 79 Ustawy z dnia 14.5 1923 r. o podatku przemysłowym podaje do wiadomości płatników podatku obrotowego wykonujących wolne zawody w okręgu tutejszego starostwa, że w dniu 25 września 1923 r. zostały rozesłane nakazy płatnicze podatku tego za 1 półrocze 1923 r. z terminem płatności 1 raty do dnia 15 października, 2 raty do dnia 10 listopada i 3-ej raty do dnia 10 grudnia 1923 roku.

Od ustalonych sum obrotu i obliczonych kwot podatku mogą być w myśl art. 85 ustawy wnoszone odwołania do komisji odwoławczej za pośrednictwem właściwej komisji szacunkowej do dnia 15 października 1923 roku.

— WIELKI KONCERT.

W razie niepogody Koncert połączonych orkiestr 25 dyw. p. odbędą się w niedzielę 30-go bm. w salach Kasyna Ofic. i Świetlicy 29 p. S. K. Pierwszy koncert o godz. 3 m. 30 po poł., drugi o godz. 7 m. 30 w. Każdy koncert z oddzielnym programem.

— DALSZE ODKOMENDEROWANIE DO SZKOŁY SZTABU GENER.

Szef sekcji wyznań niekatolickich w M. S. Wojsk. ppułk. Pieracki odkomenderowany został do Wyższej Szkoły Szt. Generalnego. Na jego miejsce mianowany został mjr. Remigjusz Kwiatkowski.

— Z KURSU OGRODNICZO-SPOŁECZNEGO W KALISZU.

Dzięki staraniom Koła Ziemianek w terminie od 22-go do 24go września rb. włącznie w gmachu szkoły powszechnej 3 Maja odbył się w Kaliszu kurs Ogrodniczo-społeczny, w którym wzięło udział około 60 nauczycielek z pow. kaliskiego.

Na kursie udzielono b. wiele cennych wskazówek, dotyczących ogrodnictwa, warzywictwa, higjeny, gier, zabaw itd.

Panie nauczycielki z wielkim zainteresowaniem słuchały wykładów oraz praktycznych wskazówek, których udzielały pełne zapału Panie prelegentki z Warszawy i p. dr. Pawłowski zz Kalisza.

Kołu Ziemianek, w szczególności p. Wyganowskiej z Warszówki za inicjatywę i pracę, zmierzającą w kierunku uświadamiania nauczycielek pod względem społecznym oraz udzielania wiadomości z tych dziedzin, które bezpośrednio łączą się z życiem i warunkami pracy każdej nauczycielki szkoły powszechnej, należy się gorące uznanie.

Fakt zorganizowania tego kursu jest objawem bardzo dodatnim, świaddczącym o chęci zbliżenia się Pan Ziemianek do nauczycielek i o zrozumieniu właściwej roli Ziemianki, obywatelki, Polki.

Oby kursy tego rodzaju były organizowane jaknajczęściej i oby były pomostem łączącym ziemiankę i nauczycielkę, te dwie inteligentki wiejskie, które, pozostając ze soba w ścisłym kontakcie, pracować winny wspólnie dla dobra odradzającej się Ojczyzny.

— ZŁOTY POLSKI.

W celu ułatwienia czytelnikom przy obliczaniu złotych polskich podajemy wykaz dotychczasowych zmian od chwili wypuszczenia 8% pożyczki złotowej, a następnie bonów złotowych.

16. 10	1922	—	1400	1. 6	1923	—	9000
6. 11	„		1600	7. 6	„		9500
13. 11	„		1800	9. 6	„		10500
4. 12	„		2000	11. 6	„		12000
8. 1	1923		2300	15. 6	„		13500
22. 1	„		3500	16. 6	„		15000
29. 1	„		4500	18. 6	„		17500
5. 2	„		5500	19. 6	„		20000
12. 2	„		6500	23. 6	„		17000
19. 2	„		7000	30. 7	„		25000
26. 2	„		7500	6. 8	„		30000
3. 4	„	(kupony)	8100	10. 8	„		35000
4. 4	„		7500	16. 8	„		40000
20. 4	„		8000	18. 9	„		45000
25. 5	„		8500				

— PODZIĘKOWANIE.

Staraniem Błaszkowskiego Koła Ziemianek była urządzona zabawa taneczna. Całkowity dochód w sumie 4,155,000 przeznaczono na wpisy dla niezamożnej młodzieży tutejszego gimnazjum

W imieniu tej młodzieży składa wszystkim pp. Ziemiankom serdeczne podziękowanie

Dyrektor Gimnazjum
Inż. Z. JESIONOWSKI.

— NAPAD.

Na przechodzącego dn. 27 o godzinie 23 Sz. Libeskinda na rogu ul. Górnośląskiejj i Staszica napadł nieznany mężczyzna i wyrwał z rąk torebkę skórzaną, poczem uciekł w stronę fabryki fortepianów braci Fibiger W torebce znajdowało się 300,000 mk. gotówką, trykolina jedwabna wartości 1,275,000 mk. i dowody osobiste. Energiczne dochodzenia nie dały narazie rezultatów.

— KRADZIEŻ W CEGIELNI.

Z cegielni przy ul. Dobrzeckiej 32 skradziono 270 fajerek wartości 15,000,000 mkp.

Z całej Polski.

— WALNE ZEBRANIE ROBOTNIKÓW ZWIĄZKU WŁÓKNISTEGO.

Na walnem zebraniu robotników Związku włóknistego w Warszawie odbytym dn. 23 b.m. delegaci złożyli sprawozdanie ze zjazdu delegatów robotników przemysłu włóknistego w Łodzi. Zjazd uchwalił między innemi założyć Rady delegatów we wszystkich fabrykach i podwyższyć składkę do sumy dwugodzinnego zarobku miesięcznego robotnika, połączyć ze Związkiem Zaw. robotn. przemysłu włóknistego z takiem związkiem zawodowym żydowskim na żądanie tego ostatniego. Pozatem zjazd występował przeciwko obecnemu rządowi wogóle, w szczególności przeciwko Min. Pracy i O. Sp. jakkolwiek w jednym z punktów uchwały zjazd postanawia pod rygorem wydalenia ze związku nie wprowadzać do tegoż polityki.

— CEL PRZYBYCIA DO POLSKI SENATORA DERANGER.

Dn. 25 b.m. przybył do Warszawy poseł francuski w Polsce de Panafieu. W związku z tym dowiadujemy się, że senator Deranger. referent skarbowo budżetowy w senacie francuskim przybędzie do Warszawy za 10 dni, i że przyjazd jego jak i podróż do państw bałtyckich stoi w związku z pewnymi planami finansowymi Francji, nie zaś bezpośrednio z 400 miljonową pożyczką. dla Polski. jak to swego czasu pisma donosiły.

— USPOKOJENIE W RUCHU ROLNYM.

Jakkolwiek w wyniku t. zw. plebiscytu większość rolnych kół związkowych wypowiedziała się za strajkiem, uważając, że jest po temu bardzo dogodny moment i nastrój — masy robotników rolnych, to jednak groźba strajku zdaje się być ominięta. Mianowicie, Związek Ziemian zgodził się na przyszłość żarobków. których miernikiem będzie najwyższa cena żyta jaka osiągnięta zostanie w końcu września. Związek zawodowych robotników rolnych zgodził się na to, i umowę wzajemną podpisano. Odbywają się dalsze pertraktacje w sprawie dodatków zaległych i in. W ten sposób naprężenie w stosunkach między Związkiem Ziemian, a robotnikami rolnymi znacznie osłabło.

DO ZIEMIAN KALISKICH.

Straszna i niebywała katastrofa nawiedziła sympatyczną dla zmartwywstałej Polski, Japonją. Świat cały spieszy z wydatną pomocą dla zamanifestowania swych uczubć humanitarnych i okazania czynem chrześcijańskiej miłości bliźniego. Polska pamiętna na ofiarną opiekę Japonji, okazaną żołnierzom polakom podczas wojny Japońsko-Rosyjskiej, jak również dzieciom sierotom polskim, podczas zmagań ostatniej wojny, ma tym większy obowiązek przyjścia jej z pomocą i okazania swej miłości i sympatji. Miasta, gminy, szkoły całej Polski urządzają w tym celu zbiórkę dobrowolnych ofiar na rzecz Japonji i na odbudowę zniszczonego Domu Sierot w Tokio, gdzie polskie dzieci w swoim czasie znalazły schronienie i przytułek. Zwracamy się z gorącą prośbą do Sz. Państwa o hojne ofiary w zbożu na ten cel, na ręce osób, które z upoważnienia Komitetu zgłoszą się z sąsiedztwa.

Sekcja rolna Komitetu niesienia pomocy Japonji przy Czerwonym Krzyżu w Kaliszu.

Kalisz, 26 września 1923 r.

OFIARY:

Pracownicy wydziału ruchu stacji Kalisz złożyli mk. 595.000, jako ½% od pensji sierpniowej i mk. 810.000 jako ½% od pensji wrześniowej na Instytut Przeciwgazowy.

Szkolnictwo wyższe.

Rzeczpospolita Polska posiada następujące zakłady naukowe:

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie z 4 wydziałami (teologiczny, prawa i administracji, lekarski i filozoficzny), 125 profesorami, 188 siłami naukowemi pomocniczemi (adjunkci i asystenci), 72 urzędnikami administracyjnemi i 383 funkcjonarjuszami niższemi;

Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie, 4 wydziały (jak wyżej), 122 profesorów, 162 pomocnicze siły naukowe, 43 urzędn. admin. i 141 fukcjonarjusz. niższych;

Uniwersytet Warszawski, 5 wydziałów, (jak wyżej, dochodzi jeszcze wydział teologji protestanckiej), 135 profesorów, 230 pomocniczych sił naukowych, 66 urzęd. admin. i 421 funkcj. niższych).

Państwowy Instytut Dentystyczny w Warszawie, który czasowo istnieje jako samodzielny zakład, aż do czasu połączenia z wydziałem lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego (3 prof, 27 sił pomocnicz. nauk. 12 urzędn. admin. i 13 funkcj. niższych).

Uniwerytet Stefana Batorego w Wilnie, 6 wydziałów (teologiczny, prawa i nauk społecznych, lekarski, humanistyczny, matematyczno przyrodniczy, lekarski, pięknych), 117 profesorów, 231 pom. sił nauk. 58 urzędn. admin. i 154 funkcj. niższych;

Politechnika Warszawska, 7 wydziałów (inżynierji lądowej, inżynierji wodnej mechaniczny elektrotechniczny, chemiczny, architektury i mierniczy) 73 profesorów, 218 pomocn. sił nauk. 28 urzędn. admin. i 151 funkcj. niższych;

Politechnika Lwowska, 6 wydziałów (komunikacyjny, architektury, mechaniczny, chemiczny, rolniczo leśny i ogólny) 80 profesorów, 176 pom. sił nauk. 34 urzędn. admin. i 132 funkcj. niższych);

Akademja Górnicza w Krakowie, 2 wydziały (górniczy, hutniczy) 25 profesorów;

Akademja Medycyny Weterynaryjnej we Lwowie, 19 profesorów;

Państwowy Instytut Pedagogiczny w Warszawie 4 profesorów;

Szkoła Główka Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, 3 wydziały (rolniczy, leśny, ogrodniczy) 32 profesorów;

• Akademja Sztuk Pięknych w Krakowie 17 profesorów.

Wyższych zakładów naukowych prywatnych i społecznych mamy siedem (Uniwersytet w Lublinie, , Wyższa Szkoła Handlowa w Warszawie, która zresztą ma być upaństwowiona, Wolna Wszechnica Polska i t. d.) Wszystkie one korzystają z pomocy Państwa.

Nowe linje kolejowe.

Na odbytem ostatnio we Lwowie zjeździe inżynierów kolejowych jeden z ciekawszych referatów wygłosił inżynier W. Jakubowski na temat projektowanych nowych linji kolejowych w Polsce. Omówiwszy znaczenie kolejnictwa zarówno w czasie wojennnym jak i pokojowym, wysunął referent na plan pierwszy kwestję rozbudowy naszej sieci kolejowej, jako jedną z najważniejszych dla gospodarczego rozwoju państwa, stwierdzając dotychczasowe zaniedbanie tej dziedziny, szczególnie w b. Kongresówce. Dzielnica ta, pod względem długości linji kolejowych w stosunku do swej powierzchni i zaludnienia, stoi w Europie na jednem z ostatnich miejsc, między Serbją a Bułgarją. Podczas gdy w Belgji na 100 kilometrów kwadratowych przypada 16 km. toru kolejowego w Anglji 12 km. w Niemczech 11,7 kw. we Francji 9,6 km.. w b. Kongresówce mamy zaledwie 2,7 km. Podczas gdy na każde 10,000 mieszkańców przypada we Francji 13 km. toru w Niemczech 9,4, km. w Anglji 8,1 km., w Belgji 6,3, w Austrji 8 km., w Bułgarji 5 km. w b. Kongresówce wypada ledwie 2,6

Ponieważ, wobec gęstości zaludnienia, przyszłość Polski leży w uprzemysłowieniu kraju, jest zagadnieniem centralnem rozbudową sieci kolejowej w ten sposób, by nasze zagłębia węglowe, a zwłaszcza Śląsk, zyskały korzystne połączenia z innemi dzielnicami Polski, czego dotychczas niema. Polityka ekonomiczna Niemiec, będących dziś głównym zagranicznym odbiercą naszego węgla, zmierza do uniezależnienia się od polskiej produkcji węgla, Stąd wielkie inwestycje, wkładane przez Niemcy we własne kopalnie, a jeśli stosunki w zagłębiu Ruhry ulegną w bliższej lub dalszej przyszłości pomyślnemu dla Niemiec uporządkowaniu, Niemcy swój cel osiągną. Wtedy nasza produkcja węglowa musi sobie znaleźć inne rynki zbytu, przedewszystkiem zaś nasycić dostatecznie rynek wewnętrzny, którego pojemność będzie stale rosła ze wzrostem przemysłu krajowego.

Dla samodzielnej i planowej polityki handlowej wewnątrz naszego państwa, najżywotniejszą kwestją jest dogodne połączenie Górnego Śląska ze wschodniemi dzielnicami kraju. Istnieją w tym kierunku cztery projekty rządowe nowych linji węglowych. 0

)1 Linja Kalety — Herby — Wieluń — Inowrocław skracająca o 45 kilometrów połączenie Śląska z Pomorzem i ważna szczególnie z tego względu, że obecnie komunikacja między temi dzielnicami odbywa się częściowo przez terytorjum niemieckie.

2) Linja Chorzów — Częstochowa — Łask przybliża Łódź do Zagłębia węglowego o 39 kilometrów, omijając bardzo przeładowane węzły kolejowe.

3) Linja Dąbrowa — Opoczno — Warszawa zapewnia dostawę węgla dla prawego brzegu Wisły i północnych kresów.

4) Linja Zagłębie — Przysieka — Busk — Nisko Zamość — Kiwerce szłaby przez miejscowości pozbawione komunikacji kolejowej i zbliżyłaby wschodnie kresy z Zagłębiem o 80 kilometrów. — Dwie ostatnie linje zaspokoiłyby panujący dziś głód węglowy w b. zaborze rosyjskim i pozwoliłyby na rozwój przemysłu w najdalszych dzielnicach państwa.

Ze względu na ciężką sytuację finansową państwa, budowy tych czterech linji podjęły się dwie grupy założycieli, zapewniwszy sobie współudział kapitałów francuskich i belgijskich. Koszta olbrzymiego przedsięwzięcia wymagają nakładu 350 miljonów frank., to jest około 16 tryljonów marek. Kapitał ten wpłynie do państwa w 65 proc. gotówką, a w 35 proc. materjałem i taborem.

Czy od cyfr można zwarjować?

Z Niemiec doszła nas wiadomość, że parę kobiet nie przyzwyczajonych do operowania wielkiemi cyframi, dostało pomieszania zmysłów. Powstaje zatem kwestja, czy wysokie cyfry mogą człowieka przyprawić o utratę rozumu, co psychopaci nazywają szałem cyfrowym.

Otóż nie ulega wątpliwości, że bardzo wysokie cyfry mogą szkodliwie działać na ustrój mózgowy i nerwowy człowieka. Czy nie dostajemy np. pewnego zawrotu głowy, gdy się zaczniemi intensywniej zastanawiać, co to jest nieskończoność albo długowieczność?

Są ludy o tak słabym intellekcie, że wysokie cyfry są dla ich pojęć w ogóle czemś niedostępnem. Np. Botokudzi dosłownie nie umieją ani do trzech rachować, bo u nich są dwa liczebnie tylko: jeden i wiele. Boccairowie, szczep na rzeką Xingu, dopływem Amazonki, umieją liczyć tylko do 6. Co jest ponad 6, tego nie umieją inaczej wyrazić, jak chwytając się za włosy, w oznaczeniu, że jest czegoś tak duże, iż ani zliczyć tego nie można.

W ogóle pojęcie liczb jest czemś, co się u ludów najpóźniej rozwijają. Przecież sławny matematyk niemiecki Adam Riese w 16 wieku nieznał jeszcze cyfry miljon i wyrażał ją mnożnikiem i mnożną. 1000 razy 1000. Dopiero w 18 wieku pojawia się wyrażenie miljon, podczas gdy miljard i biljon dopiero w minionem stuleciu uzyskały prawo obywatelstwa. Wiedza głównie astronomiczna zaznajamia i oswaja nas z wysokiemi cyframi. Tak powstał tryljon, który się w ten sposób wyraża, że do 1 doczepia się 18 zer. Potem idzie kwadryljon, kwinkwiljon itd. aż do centezyljona, który ma aż 600 zer. Trzeba więc bardzo długiego paska papieru, aby cyfrę tę w jednym rzędzie wypisać, Ze nauka operuje tak wysokiemi cyframi, dowód w obliczeniu, iż cała ziemia nasza waży 5 kwadryljonów i 980,000 tryljonów kilogramów.

Aby mieć pojęcie o biljonie, wystarczy powiedzieć, że odkąd sięgają dzieje ludzkie, nie upłynął jeszcze biljon sekund: na biljon sekund potrzeba 31,710 lat.

Jest jeden naród który w wysokich cyfrach bardzo się lubuje, mianowicie indowie. Według nich Budda doprowadził rachubę cyfr aż do noniljona. W podaniach indów słyszymy o królu, który posiadał 1000 miljonów sztuk drogich kamieni, jest też mowa o wielkiej bitwie, w której wzięło udział 10 sekstyljonów małp (nie zmieściłyby się na lądzie i na morzu), a Budda miał 600.000 miljonów dzieci.

Dla nas mieszkańców Europy, miljon był do niedawna sumą, poza którą nie wybiegało nasze zainteresowanie. Obecnie miljard poczyna być dla nas czemś przystępnem i pospolitem.

Redaktor K. BADWAN. Wydawca — „Gazeta Kaliska" Spół. o ogr. odp. „Druk „Gazety Kaliskiej" Aleja Józefiny 1.